

Boekbespreking

Theo Peeters

Smit, J. (red.), 2001. Stikke Trui. Verslag van 9 jaar inventariseren; 1990-1998. Insecten, herpetofauna, flora. - Insectenwerkgroep K.N.N.V.-afdeling Arnhem, 184 p.

Te koop door fl 25,- + fl 5,- verzendkosten over te maken op giro 7506803 t.n.v. J. Smit, Plattenburgerweg 7, 6824 ER Arnhem.

Van de insectenwerkgroep van de KNNV-afdeling Arnhem verscheen onlangs weer een eigen uitgave over de inventarisaties in de Stikke Trui, een voormalige zandgroeve. Na de jaarlijks uitgegeven verslagen gemaakt van 1991 tot en met 1997, werd besloten een boek te schrijven over de gehele inventarisatieperiode, 9 jaar. Het resultaat heeft door allerlei omstandigheden even op zich laten wachten, maar mag er zijn. Het boek is duidelijk meer dan de optelsom van de afzonderlijke verslagen. Een uitgave waar de werkgroep trots op mag zijn!

De Stikke Trui is een voormalige zandgroeve gelegen in Nationaal Park Veluwezoom bij Rheden (Gld.) en sinds 1982 geheel in bezit van Natuurmonumenten. Stikke betekent steil, waar Trui op slaat wordt niet uitgelegd. In de inleiding wordt als grootte van de groeve 8 ha genoemd, verderop staat 12 ha.

Het boek over de Stikke Trui is samengesteld uit drie onderdelen.

Het begint met een inleiding over de mensen die de dieren hebben verzameld en gedetermineerd, de ligging en beschrijving van het inventarisatiegebied en de gebruikte methoden. Ook het hoofdstuk "Beheer" en het hoofdstuk "Belang Stikke Trui" op het eind van het boek, reken ik hier tot de inleidende hoofdstukken.

In het middendeel van het boek vinden we de bespreking van de resultaten, het spel met de verzamelde gegevens. Hier worden door de afzonderlijke inventarisatiemedewerkers de waarnemingen van hun kennisgroepen in een algemeen, meer ecologisch kader gezet.

Achtereenvolgens worden libellen, loop- en snuitkevers, waaier vleugeligen, vlinders, vliegen en muggen, bijen en wespen, amfibieën en reptielen en tenslotte de planten besproken. Overigens, het hoofdstuk over de flora zou m.i. beter gepast hebben in de inleidende hoofdstukken van het boek. In elk van deze hoofdstukken worden de werkwijze en de waargenomen soorten beschreven en getypeerd (naar b.v. voedsel, eiafzetplaats, levenswijze, zeldzaamheid) en worden enkele 'bijzondere' soorten nader besproken. Het hoofdstuk over waaier vleugeligen of Strepsiptera geeft zelfs een overzicht van de stand van zaken van een gehele insectenorde (2 families, 4 soorten) in Nederland, met diverse eigen waarnemingen, analyses en speculaties. De meeste auteurs van deze leuke, lezenswaardige hoofdstukken zetten hun waarnemingen in een breder kader door vergelijkingen met andere inventarisaties of een analyse van ontwikkelingen gedurende de inventarisatiejaren.

Als derde onderdeel van het boek beschouw ik de bijlagen met de soortenlijsten van de waargenomen dieren en planten. Voor enkele groepen wordt per jaar vermeld of mannetjes en vrouwtjes zijn waargenomen. Bij de solitaire angeldragers wordt zelfs het aantal gevangen exemplaren van man en vrouw vermeld. Deze getallen geven een prima overzicht en idee van de talrijkheid van een soort, de soorten die bijvoorbeeld slechts eenmaal gevangen zijn, de vangkans van mannetjes en vrouwtjes en ze geven je tevens enig inzicht in de werkwijze van de onderzoeker. Ik wil er hier dan ook voor pleiten dat bij inventarisatieverslagen alle waarnemingen volledig worden toegevoegd. Zo is er namelijk steeds ook voor de lezer een mogelijkheid tot interpretatie aanwezig. Helaas zie je dat in inventarisatieverslagen wordt volstaan met de aan- of afwezigheid van een soort, terwijl juist de talrijkheid van een soort veel extra informatie geeft over een terrein(type) of over een populatie(grootte).

Daarnaast is het boek uiteraard voorzien van een voor- en dankwoord, een Nederlandse en Engelse samenvatting en van indexen. Een index tot de familienamen en een index tot de Nederlandse namen van orden en families.

Het boek wordt verfraaid door enkele tekeningen, verspreidingskaartjes en zestien kleurenfoto's van dieren, planten en biotopen.

Kortom: een mooi boek met veel informatie en dus van harte aanbevolen. Voor Jan en zijn collega's: een boek waar je lang plezier aan zult beleven. Proficiat!

Met deze publicatie wordt nogmaals aangetoond dat groeven worden bewoond door een bijzonder rijke combinatie van vooral ongewervelde dieren. Het wordt dan ook hoog tijd dat overheden en beherende instanties het belang van deze plekken inzien en groeven beter gaan beschermen. Een goed voorbeeld van een nieuwe denkrichting over groeven is te vinden in de publicatie van Stichting Ark over Verborgene Valleien (Peters, 1999). Daarin wordt o.a. gepleit om de natuurlijke processen die door het graven van een groeve in gang worden gezet, (meer) hun gang te laten gaan, waardoor de diversiteit aan biotopen en rijke stadia van flora en fauna langer blijven gehandhaafd. Met recht een uitdaging voor natuurbeherende instanties die toch diverse, al of niet afgedekte, groeven in hun bezit hebben.

Literatuur

B. Peters, 1999. Verborgene Valleien. Ecologie en beheer van mergelgroeven in Zuid-Limburg. De Curfsgroeven als voorbeeld. - Stichting Ark, 79 p.+ 3 bijlagen.